

Nauka i rozwój poprzez zabawę

Dlaczego zabawa?

Lucy i Robbie bawią się na podwórku. Przychodzą ich sąsiedzi, Maruiz i Paula. Cała czwórka postanawia zrobić 'namiot' rozwieszając starą zasłonę między płotem a krzesłami ogrodowymi. Następnie dzieci muszą przygotować listę rzeczy potrzebnych do zabawy w kamping. Lucy przynosi plastikowe pudełka i patyczki po lizakach do gotowania, a Mariuz zbiera gałązki, żeby przygotować ognisko obozowe. Robbie i Paula znajdują płaszcze i stare poduszki, by zrobić łóżka. Wkrótce Lucy i Mariuz są mamą i tatą, którzy zabierają swoje dzieci, Robbiego i Paulę na wycieczkę pod namiot, która trwa całe popołudnie. Brzmi znajomo? Tak, ponieważ dzieci uwielbiają się bawić w rodzinę i przyjaciół. Dzieci bardzo często opisują zabawę jako 'pracę'. Pomaga im ona:

- **budować relacje międzyludzkie** – poprzez obcowanie z innymi, dzielenie się i czekanie na swoją kolej; rozwiązywanie problemów i negocjowanie, na przykład kiedy dwójka lub więcej dzieci chce bawić się tą samą zabawką; bycie dowódcą grupy i jej członkiem; dowiadywanie się, jak dołączyć do zabawy; naukę o uczuciach innych dzieci
- **być kreatywnym** – kiedy on/ona przygotowuje kostiumy ze starych ubrań; buduje bloki mieszkalne ze starych materiałów; lepi miskę z ciastoliny, maluje ją i ozdabia brokatem, by nadać jej trochę błysku
- **czytać, pisać i uczyć się cyfr** – kiedy dziecko 'czyta' i opowiada historie; przygotowuje menu dla kawiarni bądź ulotki, plakaty i recepty dla swojej wymyślonej kliniki weterynaryjnej; płaci za rzeczy w 'sklepie'; zapisuje wyniki meczów w sprawozdaniu sportowym; mierzy, ile klocków potrzebuje, by wybudować drogę
- **myśleć** – kiedy trzeba przygotować plan, żeby zabawkowy traktor przejechał przez błoto; decydując, jakich rzeczy trzeba użyć, by przygotować bazę; zastanawiając się, jak można zrobić pochyły dach i jak należy go przymocować do domku z klocków
- **używać języka** – kiedy dziecko śpiewa; recytuje rymowanki; opowiada żarty; przyjmuje różne role bawiąc się w udawanie, np. udając, że jest fryzjerem, kelnerem, ochroniarzem, dentystą; tłumaczy zasady zabawy
- **używać małych i dużych mięśni** – kiedy dziecko buduje lotnisko z Lego; tnie nożyczkami; maluje obrazki; robi rzeczy z ciastoliny; biega; skacze; gra w gry z piłką; wspina się; jeździ na rowerze; skacze na skakance; nawleka koraliki na włóczkę; robi wianki ze stokrotek

Arkusze wskazówek dla rodziców
młodszych dzieci (2 ½-6 lat)

Przeczytaj na Aistear na temat tego, jak możesz pomóc swoim młodszym dzieciom uczyć się poprzez różne typy zabaw. Możesz użyć wielu z tych pomysłów na podwórku jak i w domu.

Zabawa fizyczna

- Bawcie się w gry na podwórku, na przykład w chowanego, piłkę nożną, z Frisbee, hula-hop, kręgle (napelnijcie plastikowe butelki piaskiem bądź małymi kamyczkami).
- Zachęcaj dziecko by wspięło się w 'małpim gaju', na zjeżdżalni i huśtawki, i pomagaj mu w tym.
- Przyłącz się do zabawy, gdy Twoje dziecko będzie biegało, skakało, przeskakiwało i czołgało się pod, na, do przedmiotów, jak będzie jeździło na rowerze bez kół pomocniczych i rzucało woreczkami
- Naucz dziecko grać w gry, które lubiłeś będąc dzieckiem, np. *Ring-a-ring a Rosy*, *Red Rover*, skakanie na skakance i *gra w klasy*.
- Tańczcie do różnych gatunków muzyki lub bawcie się w gry taneczne takie jak np. *Hokey Pokey*.
- Układajcie puzzle, bawcie się w gry, nawlekanie, szycie lub budujcie razem domki z klocków.
- Pomóż dziecku w zrobieniu kryjówki. Na przykład użyjcie koca by przykryć przestrzeń pod schodami; przerzuć prześcieradło przez gałęzie drzewa bądź na stół lub kilka krzesel; znajdź duże pudło na przygotowanie kryjówki. Przyglądaj się, jak twoje dziecko zmienia tę przestrzeń w statek kosmiczny, stajnię czy kino. Nieskończone możliwości!

Zabawa jest dla mnie
ważna, jest ważna dla mojego
rozwoju i nauki.

Pozwól
mi doświadczać
różnych typów
zabawy.

Gry z regułami

- Reguły w grach stają się ważne dla małych dzieci. Bardzo często dzieci wymyślają tzw. 'płynne' reguły. Na przykład w czasie zabawy w udawanie wszyscy muszą *zapukać zanim wejdą, lub dziewczyny nie mogą jeździć koparką!* Podczas udziału w zabawie przestrzegaj zasad stworzonych przez dziecko.
- Daj dziecku wiele możliwości, by mogło grać w gry z zasadami, na przykład w *Awanturę arabską*, gry w karty, bingo, gry komputerowe, gry słowne i liczbowe. Bierz w nich udział i baw się z dzieckiem.

Zabawy kreatywne

- Większość dzieci uwielbia tworzyć rzeczy. Możesz im w tym pomóc, zapewniając dziecku przedmioty takie jak kredki, farbki, kredę, różne rodzaje papieru, grube kredki, stare rolki tapety, gazety, kolorowe czasopisma, stare kartki urodzinowe, zużyte znaczki pocztowe, papierowe talerzyki, klej, brokat, nożyczki, resztki materiałów, kartonowe pudełka i tubki, zużyty papier do pakowania i wstążki.
- Razem pracujcie nad projektami, na przykład spróbujcie zbudować statek kosmiczny z pudełka po butach lub autobus przy użyciu większego kartonu. Róbcie kartki na specjalne okazje, przygotujcie kolaż ze zdjęć wyciętych z gazet.
- Przygotujcie instrumenty i używajcie ich do grania ulubionych piosenek dziecka. Na przykład, z odrobiną wyobraźni i przy użyciu taśmy klejącej, pudełka po butach, rolki po ręcznikach papierowych i gumek można skonstruować wspaniałą gitarę!
- Malujcie razem. Dodawajcie brokat do waszych obrazów by uzyskać magiczny efekt, bądź dodawajcie wody i wydmuchujcie rozwodnioną farbę na kartkę papieru, robiąc śmieszne kształty i wzory.
- Zbieraj patyczki po lizakach i układajcie z nich różne rzeczy.

Czasami lubię
bawić się sam lub
z innymi dziećmi, czasami
chciałbym, żebyś się ze
mną pobawił

Gry językowe

- Baw się z dzieckiem w gry językowe i pamięciowe, np. w *I spy, czy Słowa zaczynające się na...* (każda osoba dodaje nowe słowo, zaczynające się na konkretną literę z listy), lub w *Poszedłem do sklepu i kupiłem...* (każda osoba dodaje do listy dodatkowy produkt).
- Szukajcie rymów, np. kot, szprot, płot lub używajcie nonsensownych słów, takich jak kot, mot, bot
- Wymawiajcie łamańce językowe, np. *W Szczebreszynie...*
- Śpiewajcie rymowanki i bawcie się energicznie.
- Opowiadajcie żarty, nawet te w stylu *Puk, puk!*
- Używaj w zabawie rekwizytu, który pomoże Ci zapamiętać, która bajka jest najważniejsza dla dziecka. Na przykład, jeśli ulubioną bajką twojego dziecka jest *Piernikowy ludzik*, to możesz przygotować małą figurkę ze skarpetki. Do bajki *Małe misie* najlepiej używaj małego pluszowego misia.
- Czytaj i rozmawiaj o bajkach, komentuj je i zadawaj pytania, na przykład: *Hmmm, zastanawiam się, co to jest, Co by się stało gdyby...?*
- Wymyślajcie razem historie. Słuchaj opowiadań Twojego dziecka. Pozwól jego wyobraźni rozwijać się!

Zabawy w udawanie

- Zbierz rzeczy, które mogą pomóc Twojemu dziecku udawać, że jest innymi osobami, np. kierowcą autobusu, listonoszem, jakimś zwierzątkiem, wróżką lub superbohaterem. Np. daj dziecku buty, portfel, torby, biżuterię, ubrania, szaliki, kapelusze, materiały, skrzydła z kartonu czy pelerynę. Zrób zdjęcia podczas zabawy.
- Dzieci uwielbiają również używać przedmiotów dnia codziennego do zabawy, np. pudełek, szczotek, łopatek, zegarów, narzędzi ogrodowych, starych suszarek, garnków i tosterów (z wyciętymi przewodami), taśm mierniczych, wag, butelek plastikowych, starych telefonów i aparatów, starych narzut i poduszek, zużytych ubrań dla dzieci by ubierać w nie lalki i misie. Mały patyk może stać się strzykawką w gabinecie lekarskim. Miotła może stać się koniem, a krzesła mogą zamienić się w miejsca w pociągu.
- Daj dziecku klej, taśmę klejącą, pióra itp., by mogło robić rzeczy takie jak maski, teleskopy, karty menu i jedzenie dla owiec w zabawie w udawanie.
- Przyłącz się do zabawy i też udawaj tę osobę, którą przydzielili ci dziecko – wiedźmę, pilota lub dziecko. Pozwól dziecku przewodzić!

Możesz mi pomóc
uczyć się różnych rzeczy
w czasie zabawy.

Zabawa z małym dzieckiem

Poniżej prezentujemy porady i wskazówki, które mogą okazać się przydatne dla rodziców:

1. Każdego dnia zorganizuj dziecku **czas** na zabawę.
2. Zapewnij dziecku **rzeczy** do zabawy. Zrecyklingowane materiały takie jak pudła, przedmioty domowe i stare ubrania często są bardziej przydatne niż zakupione zabawki i sprzęt. Mniej też kosztują.
3. **Przyłącz** się do zabawy. Odgrywaj rolę, żartuj i baw się.
4. Znajdź miejsce na zabawę. Gdy twoje dziecko będzie stawało się coraz starsze, będzie prawdopodobnie spędzało więcej czasu na zabawie określoną rzeczą lub w konkretnej roli, ważne jest posiadanie miejsca gdzie Twoje dziecko będzie mogło zostawić przedmioty i kontynuować zabawę następnego dnia.
5. W trakcie rozmów, zapytaj dziecko, w co się bawiło w ciągu dnia. Pokaż mu **wartość zabawy**, czy to w domu, z opiekunką, w żłobku, grupie przedszkolnej czy w szkole podstawowej.
6. Powiedz opiekunce do dziecka, lub pracownikom w przedszkolu o grach, zabawach, wyliczankach i książkach, które lubi twoje dziecko.

Przedszkole i szkoła podstawowa

Zabawa ma znaczenie i to nie tylko wtedy, kiedy dziecko jest w domu. Jest również ważna w szkole i przedszkolu. Ważnym jest również, by twoje dziecko uczyło się gdy jest w przedszkolu, w grupie zabaw czy w szkole podstawowej. *Aistear: the Early Childhood Curriculum Framework*, 2009 (www.ncca.ie/earlylearning) i *Primary School Curriculum*, 1999 (www.curriculumonline.ie) to książki, które podkreślają, jak ważna jest zabawa i jak pomaga małym dzieciom w nauce i rozwoju.

Pamiętaj, zabawa pomaga twojemu dziecku uczyć się wielu nowych umiejętności i pomysłów, zdobywać nowe wiadomości o tym, jak funkcjonuje świat. Co więcej, zabawa to świetny sposób, by twoje dziecko uczyło się tego wszystkiego. **Bawcie się dobrze w czasie zabawy!**